

Erkki Tuomioja

Lausunto ulkoasiainvaliokunnalle koskien HE 72/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergialain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Ydinaseet eivät ole verrattavissa mihinkään muuhun asejärjestelmään. Kuten Reagan ja Gorbatshev jo 1985 yhteisessä lausunnossaan totesivat, ”ydinasesotaa ei voi voittaa eikä sellaista koskaan tule käydä”. Valitettavasti ydinasevaltojen halukkuus edetä ydinaseriisunnan suuntaan näyttää kokonaan tuon jälkeen ehtyneen.

Ydinaseiden olemassaolon ainoa hyväksyttävä funktio on siinä, että niiden ylläpitämä kauhun tasapaino estäisi niiden käytön.

Tämän pitäisi myös olla ainoa syy, jonka vuoksi Nato ylläpitää ydinasevarustelua, ei siksi että niitä voitaisiin koskaan käyttää hyväksyttävänä ja toivottua tulosta tuottavana politiikan välineenä. Kun yksikin ydinase on laukaistu sotilaallisessa tarkoituksessa ei ole enää mitään varmuutta siitä, että se ei eskaloituisi täysimittaiseksi ydinasesodaksi. Ja jo rajoitettukin ydinasesota esim. Intian ja Pakistanin välillä voi tuottaa miljardien ihmisten elämän tuhoavat seuraukset.

Tämän lakimuutoksen tarkoituksena on avata mahdollisuus sille, että myös Suomeen voitaisiin sijoittaa jossain tilanteessa ydinaseita. On kysyttävä onko sellainen tarpeen vähentämään ydinaseiden käytön mahdollisuutta ja miten se yhtäällä vahvistaisi Naton ydinpelotetta ja samalla Suomen turvallisuutta? Ja vielä oleellisemmin on kysyttävä, mikä olisi se Suomen asemaa ja turvallisuutta heikentävä seuraus, jos ydinasekieltoa ei poisteta laista?

Vastaus on yksiselitteisesti ettei sellaista ole. Ydinasepelote on globaali ja perustuu siihen, että syvillä ohjussiiiloissa ja valtamerien alla sukellusveneissä on vastaiskuun kykenevä kapasiteetti. Se ei vahvistu siitä, että ydinaseita sirotellaan mahdollisimman laajalle, mikä päinvastoin kasvattaa globaalia turvattomuutta lisäämällä ydinaseiden käyttömahdollisuuksiin liittyvää epävarmuutta ja vastatoimien valmisteluja ruokkivia spekulatioita, madaltamalla ydinaseiden käyttökynnystä ja lisäämällä potentiaalisten ydinasekohteiden määrää.

Varsin vähän on kiinnitetty huomiota siihen, mitä vaikutuksia ydinasekiellon poistamiselle voi olla ydinsulkusopimuksen pitävyydelle ja hyväksyttävyydelle. NPT sopimus ja sen pitävyys ja vahvistamien kuuluvat edelleen Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa korostettuihin asioihin, jopa siinä määrin että tätä on virheellisesti käytetty perusteena sille, ettei Suomi voisi liittyä YK:n ydinaseiden täysikieltoa tarkoittavaan sopimukseen.

Ydinaseiden profileraatio ei tarkoita vain ydinasevaltioiden määrän lisääntymistä, vaan myös niiden sijoittelun ja käyttömahdollisuuksien laajentamista. Ydinaseiden tuontikiellon poistaminen laista antaisi tässä suhteessa täysin väärän signaalin ja olisi omiaan houkuttelemaan useampia maita tekemään samoin ja ruokkimaan joissain maissa jo muutoinkin lisääntyntä keskustelua oman ydinaseen hankkimisesta. Seurauksena on globaalin epävarmuuden ja turvattomuutta lisääntyminen.

On myös todettava että HE:n määritelmä siitä, missä oloissa rikoslain ydinaseiden tuontikiellon rangaistavuus poistuisi – ”jos teko perustuu Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, jota toteutetaan osana Pohjois-Atlantin liiton yhteistä puolustusta tai puolustusyhteistyötä, Pohjois-Atlantin liiton yhteiseen puolustukseen taikka puolustusyhteistyöhön, niitä koskevan päätöksenteko- tai sopimusjärjestelmän mukaisesti” – ei aseta minkäänlaisia tosiasiallisia rajoitteita miten ja milloin ydinaseita voitaisiin Suomeen tuoda, koska sellainen voi perustua mihin tahansa sotilaallisen yhteistyöhön, koska sijoitettavat ydinaseet olisivat aina jonkun muun valtion hallinnassa ja niiden sijoitus toteutuisi ”osana puolustusyhteistyötä”.

Se että laissa oleva ydinasekiellon poistaminen korvattaisiin lausumalla, ettei Suomi salli ydinaseiden sijoittamista alueelleen rauhan aikana on pelkkä ele, joka voidaan kumota samalla tavoin nopeasti ja yksinkertaisesti kuin istuvan pääministerin ilmoitus vain kahden vuoden takaa, jolloin hän vielä totesi ydinaseiden Suomeen tuonnin kieltävän ydinenergiain muuttamiseen ole tarvetta.

Olin eduskunnassa tämän valiokunnan sekä puolustusvaliokunnan jäsenenä, kun päätöstä Suomen Nato-jäsenyydestä valmisteltiin. Mietintöihin kirjattiin silloin ja sama toistettiin monissa puheenvuoroissa ettei jäsenyys edellytä ydinenergiain ydinaseiden sijoituskiellon purkamista. Yhdessäkään asiantuntijalausunnossa tai kuulemisessa eikä hallituksen puolesta käytetyssä puheenvuorossa ei esitetty tästä poikkeavaa käsitystä. Tiedossani ei ole mitään julkistettua tietoa jossa Nato tai yksikään sen jäsenvaltio olisi nyt esittämässä perusteltua syytä tehdä tällaista lainsäädäntömuutosta.